

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met de invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel (rechterlijk gebieds- of contactverbod).

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel strekt ertoe aan de rechter meer mogelijkheden te verschaffen om effectievere maatregelen te treffen in reactie op een strafbaar feit. Al langere tijd komen vanuit de praktijk signalen van structurele overlast in bepaalde wijken van grote en middelgrote steden. Er bestaat daardoor een toenemende behoefte aan snel optreden door de politie, de officier van justitie en de rechter tegen personen die door het plegen van strafbare feiten de leefbaarheid in de wijken aantasten. De overlast in de wijken bestaat onder meer uit vernielingen, pesterijen van buurtbewoners, openbaar drankgebruik, terugkerende inbraken, het illegaal afsteken van vuurwerk, geweldpleging, diefstal, vernieling en het lastig vallen van winkeliers, winkelend publiek en bewoners. Overtredingen van de gemeentelijke bepalingen ter handhaving van de openbare orde in de algemene plaatselijke verordening (APV) hebben ook een negatieve invloed op de leefbaarheid en de veiligheid in de straten en buurten. In het verlengde van de signalen van een serieuze problematiek, richten ook gemeenten zich nadrukkelijk op de bestrijding van overlast door groepen jongeren. Bij herhaaldelijk of in groepsverband gepleegde overlastgevendende strafbare feiten kan niet in alle gevallen worden volstaan met geldboetes of (lichte) vrijheidsstraffen, maar zijn gerichte gedragsmaatregelen nodig om de omgeving te beschermen. Ook in het geval waarin voetbalvandalen bij bepaalde wedstrijden bij herhaling vernielingen aanrichten of openlijke geweld plegen, kan de wens bestaan naast een straf een gerichte vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen.

In dit wetsvoorstel wordt ten behoeve van het voorkomen van herhaling van strafbare feiten die de leefbaarheid in de wijken aantasten de rechter de bevoegdheid gegeven een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht op te leggen als maatregel. De rechter kan hiermee snel een passende justitiële reactie geven. Deze vrijheidsbeperkende maatregel kan afzonderlijk of in combinatie met een straf of een andere maatregel worden opgelegd. Het belang daarvan is dat dergelijk gedrag in het openbaar wordt afgekeurd, en niet met een standaardstraf wordt volstaan, maar met een specifieke maatregel die

erop is gericht het afgekeurde gedrag te laten ophouden. De rechter is met deze zelfstandig op te leggen maatregel niet gebonden aan het kader van de voorwaardelijke strafoplegging. Op de verhouding tussen deze voorzieningen wordt in paragraaf 6 ingegaan.

Dit wetsvoorstel moet worden gezien in de reeks van (wettelijke) inspanningen die het kabinet verricht om Nederland veiliger te maken. Het project Veiligheid begint bij Voorkomen van het ministerie van Justitie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is erop gericht in 2010 de criminaliteit en overlast in de openbare ruimte met 25 procent verminderd te hebben ten opzichte van 2002. Daarbij is bekend dat een relatief kleine groep van personen verantwoordelijk is voor een groot deel van de vormen van overlast die een ernstige aantasting van een veilig klimaat in de publieke ruimte tot gevolg hebben. Deze groep recidiveert veelvuldig. Veel nieuwe maatregelen hebben mede daarom betrekking op preventie, waarbij regelmatig gebruik wordt gemaakt van het bestuursrechtelijke instrumentarium. Dit is echter niet voldoende. Ook het strafrechtelijke instrumentarium dient zo volledig mogelijk te zijn, opdat de rechter optimaal is toegerust om gepleegde strafbare feiten effectief en voortvarend af te doen. Het voor de rechter brengen van de verdachte onderstreept de ernst van de zaak en draagt eraan bij dat de verdachte zich daarvan bewust is. Bovendien is de rechter in staat sancties en de daarmee gepaard gaande beperking van grondrechten goed af te wegen en toe te snijden op de persoon van de dader en de omstandigheden van het geval. Vrijheidsbeperking door een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht kan voortbouwen op een gedragsaanwijzing van de officier van justitie in de fase voorafgaand aan de terechtzitting. Dit wetsvoorstel is hiermee een aanvulling op het Wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Kamerstukken 31 467).

De rechter verbindt op grond van dit wetsvoorstel in zijn vonnis vervangende hechtenis aan het niet naleven van de maatregel. De rechter bepaalt hierbij de omvang van de vervangende hechtenis per keer dat de maatregel niet wordt nageleefd. De rechter krijgt daarenboven de mogelijkheid om in zijn vonnis de maatregel onmiddellijk uitvoerbaar te verklaren, zodat het instellen van hoger beroep geen schorsende werking heeft en de effectiviteit wordt versterkt.

Dit extra instrument voor de rechter draagt bij aan een effectieve rechtspraak die voorziet in een slagvaardige reactie op overlast in de dagelijkse leefomgeving van burgers. De voorgestelde maatregel kan zeer passend zijn in een integrale probleemgerichte wijkaanpak, waar het Veiligheidshuis een centrale rol in kan vervullen. Tevens kan de maatregel een doeltreffende reactie vormen op het bij herhaling plegen van strafbare feiten door (voetbal)vandalen.

2. Gevallen waarin de maatregel kan worden toegepast

Voorgesteld wordt dat de rechter in drie gevallen een vrijheidsbeperkende maatregel kan opleggen. Ten eerste in het geval, bedoeld in artikel 38v, eerste lid, onder a, Wetboek van Strafrecht (Sr), waarin een strafbaar feit is begaan waardoor de openbare orde, gelet op de aard van het strafbare feit dan wel de samenhang met andere strafbare feiten, dan wel de wijze waarop het strafbare feit is gepleegd, ernstig is verstoord, en waarbij grote vrees voor herhaling bestaat. Dit betekent dat het kan gaan om strafbare feiten die door hun aard reeds een ernstige verstoring van de openbare orde inhouden, zoals openlijke geweldpleging, maar ook om strafbare feiten die op zichzelf niet een dusdanige verstoring inhouden, maar wel door hun samenhang met andere strafbare feiten of de omstandigheden waaronder ze zijn gepleegd. Hierbij zijn voor de beoordeling of de openbare orde ernstig is verstoord, dus niet enkel de door de verdachte zelf begane strafbare feiten relevant, maar ook de situatie ter plaatse. De relevante omstandigheden die hebben geleid tot de ernstige verstoring van de openbare orde, moeten worden onderbouwd in het proces-verbaal van de politie. Het kan hierbij gaan om relatief lichte feiten die in groepsverband of herhaaldelijk zijn gepleegd, bijvoorbeeld vernielingen of overtredingen van de APV ter zake van overlastgevend gedrag, zoals graffiti, samscholing, hinderlijk gedrag op of aan de weg, hinderlijk gedrag bij of in gebouwen, openlijk drankgebruik of openlijk drugsgebruik, in samenhang met vernielingen en bedreigingen. Te denken is aan strafbare feiten die gepleegd worden door jongeren die in bepaalde wijken voor veel overlast zorgen, maar ook aan strafbare feiten die gepleegd worden door voetbalvandalen bij gelegenheid van bepaalde voetbalwedstrijden of andere evenementen. Dergelijke in groepen gepleegde strafbare feiten zetten de leefsfeer in een buurt sterk onder druk, maken evenementen onveilig en veroorzaken schade aan publiek en particulier eigendom waardoor burgers zich niet meer veilig voelen, schade lijden en in hun welzijn worden aangetast. Het gaat hierbij om strafbare feiten die veelal bij herhaling worden gepleegd en waarvan de verwachting is dat ze zonder gericht ingrijpen opnieuw zullen worden gepleegd. Met dit wetsvoorstel wordt het mogelijk voor relatief lichte feiten, in aanvulling op de gebruikelijke straf, een vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen. De verdachte wordt veroordeeld voor de strafbare feiten die hij zelf heeft gepleegd, maar de omstandigheden kunnen meewegen in het bepalen van een op de persoon toegesneden, vrijheidsbeperkende maatregel.

Het tweede geval waarin een gedragsaanwijzing kan worden gegeven, is het geval, bedoeld in het voorgestelde artikel 38v, eerste lid, onder b, Sr, dat een strafbaar feit is begaan waarbij vrees bestaat voor ernstig belastend gedrag van de verdachte jegens

personen. Het kan gaan om een verdachte van een strafbaar feit, bijvoorbeeld eenvoudige mishandeling, die ernstig belastend gedrag jegens het slachtoffer of een getuige vertoont. Het kan gaan om belastend gedrag zoals telefoneren, aanbellen of langslopen, waarbij de getuige of het slachtoffer ongevraagd op hinderlijke wijze met de verdachte geconfronteerd wordt. Dit kan voor hen belastend zijn omdat de verdachte zich ongevraagd meldt, mogelijk tracht hen te beïnvloeden of angst aan te jagen of zelfs een nieuw strafbaar feit pleegt, zoals een misdrijf bedoeld in artikel 285 Sr (bedreiging), artikel 285a Sr (intimidatie) of artikel 285b Sr (stalking). De vrees van een slachtoffer of een getuige voor ernstig belastend gedrag door de verdachte kan voldoende zijn voor het geven van een gedragsaanwijzing. Hierbij geldt de eis van de proportionaliteit. De vrees voor belastend gedrag kan zich ook voordoen bij het groepsgewijs of herhaaldelijk plegen van strafbare feiten zoals vernieling of beschadiging aan een winkel, woning of tuin, waardoor eigenaars of bewoners worden geïntimideerd.

Het derde geval waarin een gedragsaanwijzing kan worden gegeven, is vermeld in het voorgestelde artikel 38v, eerste lid, onder c, Sr. Het betreft het geval waarin een strafbaar feit is begaan in verband waarmee vrees bestaat voor gedrag van de verdachte dat herhaald gevaar voor goederen oplevert. Dit betreft het geval waarin – gelet op de strafbare feiten die door de verdachte reeds eerder zijn gepleegd, dan wel waarvoor hij wordt veroordeeld – vrees bestaat voor herhaling van vernielingen. Hierbij kan worden gedacht aan mensen die herhaaldelijk (kleine) vernielingen plegen, zoals hooligans die regelmatig in de buurt van stadions vernielingen aanrichten, of uitgaanspubliek dat in het centrum of in de omgeving van stations vernielingen aan straatmeubilair aanricht. Ook kan het bijvoorbeeld gaan om vernielingen in winkelcentra door overlastplegers.

3. Inhoud van de maatregel

Een maatregel kan bestaan uit één of uit een combinatie van de volgende beperkingen van de bewegingsvrijheid: een gebiedsverbod, een contactverbod of een meldplicht. Zo kan bijvoorbeeld een meldplicht worden opgelegd in aanvulling op een gebiedsverbod. De meldplicht kan dan worden beschouwd als een extra waarborg dat betrokkene niet in een gebied komt waar hij op bepaalde tijdstippen niet mag zijn. Indien een contactverbod wordt opgelegd in aanvulling op een gebiedsverbod, kan dit worden beschouwd als extra waarborg dat betrokkene niet in de nabijheid komt van één of meer bepaalde personen. De maximale termijn waarvoor de maatregel kan worden opgelegd is twee jaar. De rechter kan in zijn vonnis de vrijheidsbeperkende maatregel opleggen naast een van de straffen uit artikel 9 Sr. Een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht kan dus

eveneens worden opgelegd in combinatie met onder meer een gevangenisstraf, een taakstraf of een geldboete.

3.1 Gebiedsverbod

Een gebiedsverbod kan een verbod betreffen om zich in of in de omgeving van bepaalde gebouwen op te houden, dan wel een verbod om zich in een bepaald gedeelte of bepaalde delen van een wijk te bevinden. Het gebiedsverbod kan een algemeen verbod bevatten, dan wel een verbod voor bepaalde tijdstippen, dagen of data (bijvoorbeeld in geval van voetbalvandalisme een stadionverbod tijdens alle wedstrijden van een bepaalde club). Het spreekt voor zich dat de rechter, in het kader van de proportionaliteit van de op te leggen maatregel, altijd eerst beziet of een verbod zich op bepaalde tijdstippen te bevinden in de omgeving van één of meer bepaalde gebouwen of locaties afdoende is. In veel gevallen zal dat zo zijn. Als echter blijkt van zodanige feiten of omstandigheden dat een verdergaand verbod naar tijd of plaats noodzakelijk is, dan kan daartoe worden overgegaan.

3.2 Contactverbod

Bij een contactverbod gaat het om een verbod contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen en instellingen. Te denken valt in het bijzonder aan een verbod op contact met slachtoffers. De maatregel kan echter ook strekken tot een verbod om contact te hebben met andere personen uit een groep die verantwoordelijk is voor structurele overlast in een buurt of tijdens voetbalwedstrijden. Een contactverbod grijpt, meer nog dan een gebiedsverbod, in op de persoonlijke levenssfeer. Een dergelijk verbod komt alleen in aanmerking in zwaarwegende gevallen, waarin de verdachte zich ernstig belastend gedraagt jegens een of meer bepaalde personen. Een contactverbod is niet eenvoudig te handhaven. Contact kan immers op veel manieren plaatsvinden, door middel van telefoneren, aanbellen, langslopen enzovoort. Vaak zal overtreding van het verbod slechts vastgesteld kunnen worden met behulp van melding door de persoon die erdoor beschermd wordt. Technische ontwikkelingen kunnen eraan bijdragen dat overtredingen ook met nieuwe hulpmiddelen kunnen worden opgenomen (nummerregistratie en mobiele telefoons met camera e.d.).

3.3 Meldplicht

Degene aan wie een meldplicht is opgelegd, dient zich periodiek of op bepaalde tijdstippen te melden bij de daartoe aangewezen opsporingsambtenaar. Dat is een politieagent van het regionale politiekorps waarin de gemeente is gelegen waar de betrokkene woont of verblijft, dan wel een politieagent van een ander regiokorps. De rechter kan het bureau van politie aanwijzen waar betrokkene zich moet melden. De rechter bepaalt in het vonnis de frequentie van de melding, bijvoorbeeld eenmaal per

dag, om de dag of eenmaal per week en het tijdstip van de melding. Tevens kan gedacht worden aan een meldplicht op specifieke momenten, zoals het moment waarop een bepaalde voetbalwedstrijd wordt gespeeld. De meldplicht kan de handhaving van een gebiedsverbod of contactverbod ondersteunen, maar kan ook zelfstandig worden opgelegd.

3.4 Bescherming grondrechten

De rechter zal bij het opleggen van de maatregel streven naar een zo gering mogelijke beperking van de grondrechten van de verdachte. Een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht beperkt de vrijheid van bewegen en handelen. Bij de toepassing daarvan dient rekening gehouden te worden met de plaats waar de betrokkene woont en werkt of naar school gaat. Een gebiedsverbod zal een exacte omschrijving bevatten van het gebied waarbinnen de veroordeelde zich niet mag bevinden. Dit zal individueel moeten worden afgewogen. Zonodig kan de maatregel zodanig worden geformuleerd dat de betrokkene via een vastgestelde route zijn woning, werk of school kan bereiken. In paragraaf 5 wordt nader ingegaan op de betekenis van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) voor de vormgeving van de maatregel.

4. Handhaving

4.1 Opsporing

In de dagelijkse praktijk worden veel overtredingen en relatief lichte misdrijven gestandaardiseerd afgedaan door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en de Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM). Bij de aanpak van de gedragingen en personen waar het hier om gaat, verdient het de voorkeur dat ook deze lichtere strafbare feiten aan het openbaar ministerie ter beoordeling worden gestuurd. De officier van justitie kan in de dagvaarding een of meerdere overtredingen en eventuele misdrijven gebundeld aan de rechter voorleggen met het oog op het treffen van passende maatregelen ter voorbereiding van een op de persoon van de verdachte toegespitste strafeis. Voor deze persoonsgerichte aanpak moeten op lokaal niveau afspraken worden gemaakt tussen de handhavingpartners (politie, openbaar ministerie, gemeenten), zodat de handhaver op straat (buitengewoon opsporingsambtenaar of politieagent) weet welke personen in aanmerking komen voor een dergelijke aanpak en hier consequent op handhaaft. Voor de inventarisatie van jeugdgroepen werken alle regiokorpsen van de politie en veel gemeenten sinds enkele jaren met de zogeheten shortlistmethodiek van Beke en Ferwerda. Deze methode maakt onderscheid tussen hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen. Op basis van deze informatie wordt per groep een groeps-

situatie-, of persoonsgerichte aanpak geformuleerd. Het kan ook gewenst zijn gericht politieonderzoek te starten naar de individuen en groepen die overlastgevend strafbare feiten plegen. De afstemming over de inzet van de capaciteit kan bij uitstek worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband van het Veiligheidshuis (paragraaf 7).

4.2 Handhaving van de maatregel

Bij de handhaving van de naleving van de opgelegde maatregel speelt de politie een belangrijke rol. Waar het gaat om bekenden van de politie is de handhaving goed uitvoerbaar. Voor een persoonsgerichte benadering van bekende daders zijn extra handhavingsinspanningen nodig. Een integrale aanpak van problemen in wijken, in samenwerking met de bestuurlijke en justitiële autoriteiten (lokale driehoeksoverleg), is hierbij het meest effectief. Het openbaar ministerie zal daartoe lokaal instructie moeten doen uitgaan en beleid voeren. De politie en andere opsporingsambtenaren zullen moeten weten welke personen een rechterlijke zelfstandige maatregel opgelegd hebben gekregen. Naast het toezicht door opsporingsambtenaren is signalering en aangifte door eigenaren en beheerders van objecten, buurtbewoners en direct betrokkenen belangrijk bij de controle op de naleving van de maatregel. Bij de handhaving van de maatregel kan indien beschikbaar tevens gebruik worden gemaakt van de beelden van gemeentelijke toezichtcamera's en van camera's die bedoeld zijn ter beveiliging van de locatie of locaties waar de maatregel betrekking op heeft. Handhaving van de maatregel is meteen effectief, doordat de politie kan overgaan tot aanhouding zodra wordt geconstateerd dat de veroordeelde een vrijheidsbeperkende maatregel niet naleeft.

4.3 Vervangende hechtenis

De rechter kan een vrijheidsbeperkende maatregel opleggen met het oog op de bescherming van de leefomgeving van burgers en de veiligheid in de wijken. Dit belang rechtvaardigt dat de rechter in het vonnis waarbij de maatregel wordt opgelegd, beveelt dat vervangende hechtenis zal worden toegepast in het geval de veroordeelde niet voldoet aan de maatregel. De rechter moet op grond van het voorgestelde artikel 38w, tweede lid, Sr, in het vonnis bepalen welke vervangende hechtenis ten uitvoer kan worden gelegd. De duur van de vervangende hechtenis bedraagt minimaal drie dagen voor iedere keer dat niet aan de maatregel wordt voldaan. De rechter kan hierbij bepalen dat de vervangende hechtenis oploopt bij herhaalde overtreding van de opgelegde maatregel. Langs deze weg kan worden voorzien in een passende omvang van de vervangende hechtenis voor zowel het geval waarin de maatregel beperkt is tot bepaalde gebeurtenissen (zoals bepaalde voetbalwedstrijden bij een stadionverbod) als het geval van een voortdurende maatregel (zoals bij een verbod om gedurende een jaar in een winkelcentrum te komen). Deze regeling voor het bepalen van de duur van de vervangende hechtenis wijkt af van die bij de taakstraf (artikel 22d, vierde lid, Sr), de

geldboete (artikel 24c, vierde lid, Sr) en de schadevergoedingsmaatregel (artikel 36, zesde lid, Sr). In die gevallen kan namelijk eenduidig worden bepaald aan welk deel van de straf of maatregel reeds is voldaan en kan vervolgens de duur van de vervangende hechtenis naar evenredigheid worden verminderd. Bij een gebiedsverbod, een contactverbod en een meldplicht is niet altijd bepaalbaar welk deel van de maatregel wel, en welk deel niet is nageleefd. Dit heeft tot gevolg dat niet naar evenredigheid een vervangende hechtenis kan worden vastgesteld. In het geval dat bijvoorbeeld een gebieds- of contactverbod van een maand na negenentwintig dagen wordt overtreden, zou bij een één-op-één verhouding tussen de duur van de maatregel en de duur van de vervangende hechtenis nog een dertigste deel van de vervangende hechtenis resteren. Dit staat mogelijk niet in verhouding tot de ernst van de overtreding. De rechter bepaalt daarom op grond van het voorgestelde artikel 38w, tweede lid, Sr, vooraf welke vervangende hechtenis ten uitvoer wordt gelegd per overtreding van de maatregel.

De vervangende hechtenis vervangt net als bij de schadevergoedingsmaatregel (artikel 36f, zesde lid, Sr) de opgelegde maatregel niet. De verplichtingen ingevolge de opgelegde maatregel duren op grond van het voorgestelde artikel 38w, vierde lid, Sr, voort na afloop van de ten uitvoer gelegde vervangende hechtenis. Dit is vanuit de aard van de vrijheidsbeperkende maatregelen gewenst. Bij overtreding van een plicht om zich gedurende een jaar bij elke uitwedstrijd van een bepaalde voetbalclub te melden op het politiebureau, dienen bijvoorbeeld na de vervangende hechtenis vanwege het de eerste keer niet melden, de andere meldplichten vanzelfsprekend gewoon van toepassing te zijn.

De voorgestelde procedure voor de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis wijkt af van de hiervoor gangbare procedure van artikel 22g Sr. Het openbaar ministerie verricht op grond van het voorgestelde artikel 38x Sr het toezicht op de naleving. Indien naar het oordeel van het openbaar ministerie niet aan de maatregel wordt voldaan, kan de aanhouding van de veroordeelde worden bevolen. Het openbaar ministerie vordert in dit geval direct de tenuitvoerlegging van vervangende hechtenis bij de rechter-commissaris. De rechter-commissaris oordeelt binnen 72 uur nadat de veroordeelde is aangehouden over deze vordering. Gedurende deze periode wordt de veroordeelde niet in vrijheid gesteld. De rechter-commissaris hoort de veroordeelde. De veroordeelde kan hierbij worden bijgestaan door een raadsman (artikel 40 Sv). Indien de rechter-commissaris de vordering toewijst, beveelt hij de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis die is bepaald in het vonnis van de rechter waarin de maatregel is opgelegd. De veroordeelde wordt schriftelijk van de beslissing van de rechter-commissaris in kennis gesteld. De uiteindelijk in totaal ten uitvoer gelegde vervangende hechtenis kan op grond van het voorgestelde artikel 38w, vierde lid, Sr, niet de duur van zes maanden

overschrijden. Deze regeling sluit aan bij de regeling van de schorsing van de voorwaardelijke invrijheidstelling (artikel 15h Sr) en niet bij het bevel dat leidt tot tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis in geval een taakstraf niet of niet naar behoren wordt uitgevoerd (artikel 22g Sr). De reden voor deze keuze is dat de vrijheidsbeperkende maatregel uit dit wetsvoorstel direct uitvoerbaar kan zijn (zie nader paragraaf 5.2.1). Het voorgestelde oordeel van de rechter-commissaris over de constatering dat de maatregel niet wordt nageleefd, biedt door de snelle rechterlijke toetsing een extra waarborg bij de tenuitvoerlegging van het — mogelijk nog niet onherroepelijke — vonnis.

5. Vormgeving van de zelfstandige maatregel

5.1 Inbedding in het Wetboek van Strafrecht

In het Wetboek van Strafrecht wordt onderscheid gemaakt tussen straffen en maatregelen. Een straf is vooral gericht op vergelding, terwijl een maatregel primair is gericht op beveiliging en preventie. Gelet op het feit dat een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht vooral bedoeld zijn ter voorkóming van nieuwe soortgelijke strafbare feiten die overlast veroorzaken in de wijk, of van herhaald belastend gedrag jegens personen, zijn ze vormgegeven als een maatregel. De voorgestelde regeling van de zelfstandige rechterlijke maatregel krijgt een plaats in een nieuwe, vierde afdeling van titel IIa van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht. De maatregel kan in combinatie met een straf of een andere maatregel worden opgelegd, net als de maatregelen onttrekking aan het verkeer, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en schadevergoeding. Het doel van de maatregel is de beveiliging van de maatschappij en de voorkoming van strafbare feiten. Dit komt overeen met de doelstelling van de maatregel van plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, de ISD-maatregel (artikelen 38m tot en met 38u Sr). De verdachten waarvoor de vrijheidsbeperkende maatregel van een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht aan de orde kan zijn, zorgen — herhaaldelijk — voor ernstige overlast voor hun omgeving, maar vallen veelal niet onder de door het openbaar ministerie gehanteerde definities van het justitieel veelplegerbeleid. Het al dan niet zijn van een veelpleger hangt met name af van het aantal zaken waarin tot een veroordeling is gekomen. Vooral bij de categorie van verdachten die — veelal in groepsverband — door het herhaaldelijk begaan van relatief lichtere strafbare feiten ernstige overlast veroorzaken, maar nog maar beperkt met Justitie in aanraking zijn gekomen, zal hier niet snel sprake van zijn. Door een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht wordt de vrijheid van de verdachte niet benomen, maar wel gericht beperkt om verdere overlast te verhoeden. Hiermee kan de

voorgestelde zelfstandige rechterlijke maatregel worden beschouwd als een zeer lichte variant op de ISD-maatregel.

De maatregelen uit dit wetsvoorstel kunnen, zelfstandig of in combinatie met een hoofdstraf, slechts worden opgelegd indien de rechter de verdachte veroordeelt voor een strafbaar feit. De toepassing van diverse andere strafrechtelijke maatregelen is niet aan een veroordeling wegens een strafbaar feit gebonden. Onttrekking aan het verkeer van gevaarlijke voorwerpen, om een voorbeeld te noemen, is ook mogelijk bij een vrijspraak of bij afzonderlijke rechterlijke beschikking. Terbeschikkingstelling van de staat is ook mogelijk bij ontslag van alle rechtsvervolging. Er is voor een gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht echter geen grondslag indien niet kan worden vastgesteld dat het strafbare feit is begaan en de verdachte daaraan schuldig is. Daarom kan deze vrijheidsbeperkende maatregel alleen in geval van veroordeling voor een strafbaar feit worden opgelegd.

De maatregel kan, zoals aangegeven, zelfstandig of in combinatie met een andere straf of maatregel worden opgelegd. Alleen voor het onderdeel van het vonnis dat de vrijheidsbeperkende maatregel betreft, kan de rechter bevelen dat het direct ingaat. De onmiddellijke uitvoerbaarheid kan dus niet een tegelijkertijd opgelegde straf of andere maatregel betreffen. Een vonnis waarin een vrijheidsbeperkende maatregel wordt opgelegd, kan dus twee separate trajecten voor de tenuitvoerlegging tot gevolg hebben.

5.2 *EVRM*

5.2.1 *Onmiddellijke uitvoerbaarheid*

De onschuldpresumptie vormt een belangrijke grondslag voor ons strafrecht. In artikel 557, eerste lid, Sv, is daarom vastgelegd dat een vonnis pas ten uitvoer wordt gelegd als dat onherroepelijk is. Er is weliswaar een uitspraak van een rechter, maar deze is nog niet onherroepelijk, waardoor de schuld van de verdachte nog niet definitief is vastgesteld. Als het gaat om een einduitspraak, kent het Wetboek van Strafvordering geen mogelijkheden om deze hangende het beroep, hoger beroep of het beroep in cassatie meteen te executeren. Voorgesteld wordt hier ten behoeve van de vrijheidsbeperkende maatregel van af te wijken. Veelal zal zich namelijk de situatie voordoen dat de maatregel zo snel mogelijk nadat de rechter de vrijheidsbeperkende maatregel heeft uitgesproken ten uitvoer moet kunnen worden gelegd om herhaling van strafbare feiten en verstoring van de openbare orde te voorkomen of personen en goederen te beschermen. Omdat het gaat om een maatregel die beperkt van karakter kan zijn (bijvoorbeeld een verbod om gedurende een bepaalde periode in een straat te komen waar men zelf niet woont) kleven aan directe uitvoerbaarheid niet zodanige

nadelen en onomkeerbare gevolgen dat hiertoe niet kan worden overgegaan. Bescherming van de veiligheid van anderen kan onmiddellijke tenuitvoerlegging van een maatregel of straf rechtvaardigen. De keuze of in het concrete geval een onmiddellijke tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeperkende maatregel genoodzaakt is, wordt in handen gelegd van de rechter. Het gaat daarmee om een modaliteit die uitsluitend door de rechter kan worden toegewezen, waardoor het op de meest zorgvuldige wijze in het strafproces is ingebed. De rechter kan daarbij alle omstandigheden van het geval meewegen. Van belang hierbij is dat een maatregel zoveel mogelijk is toegesneden op de betrokken persoon en de feiten en omstandigheden die hebben geleid tot het opleggen van de maatregel, zodat de maatregel voor de verdachte niet onnodig beperkend hoeft te zijn, terwijl slachtoffers en bewoners wel zoveel mogelijk direct worden beschermd. Aangezien de maatregel door de strafrechter wordt opgelegd bij veroordeling voor een door de verdachte begaan strafbaar feit, raakt deze niet aan de onschuldpresumptie uit artikel 6, tweede lid, EVRM.

5.2.2 Vervangende hechtenis

De vrijheidsbeperkende maatregel kan bij niet-naleving van de maatregel een vrijheidsbenemende vervangende hechtenis tot gevolg hebben. Het openbaar ministerie kan op grond van het voorgestelde artikel 38x Sr een vordering hiertoe instellen bij de rechter-commissaris. De rechter-commissaris kan de tenuitvoerlegging van de in het vonnis bepaalde vervangende hechtenis bevelen (zie nader paragraaf 4.3). Nu het gaat om een bij vonnis bepaalde vervangende hechtenis, is sprake van een rechtmatige detentie na veroordeling door een daartoe bevoegde rechter, als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onder a, EVRM. Het EHRM heeft in de zaak van Wemhoff tegen de Bondsrepubliek Duitsland (EHRM 27 juni 1968) uitgemaakt dat de veroordeling waarover artikel 5, eerste lid, sub a, EVRM, spreekt, nog niet in kracht van gewijsde hoeft te zijn gegaan om de veroordeelde zijn vrijheid te ontnemen. Zodra er een veroordeling in eerste instantie is, berust de daaropvolgende vrijheidsbeneming op dit artikel, ook al staat nog een rechtsmiddel open tegen de uitspraak. Dat bij het niet naleven van de maatregel de rechter-commissaris de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis beveelt, biedt hierbij een extra waarborg.

5.2.3 Schadevergoeding

Uit artikel 5, vijfde lid, EVRM, volgt dat als in hoger beroep blijkt dat de veroordeelde ten onrechte is gearresteerd of gedetineerd, er recht op schadeloosstelling is. Daarvan is bij een gebiedsverbod geen sprake. Indien de veroordeelde in hoger beroep wordt vrijgesproken en blijkt ten onrechte onderworpen te zijn geweest aan bijvoorbeeld een gebiedsverbod, bestaat in beginsel dus geen recht op schadevergoeding.

Gewezen verdachten in een strafproces kunnen op grond van artikel 89 Sv onder bepaalde omstandigheden een vergoeding krijgen voor schade die zij hebben geleden als direct gevolg van ten onrechte ondergane vrijheidsbeneming. De verzoeken tot schadevergoeding die niet onder artikel 89 Sv vallen, zoals verzoeken tot schadevergoeding in geval van ten onrechte ten uitvoer gelegde vervangende hechtenis, worden doorgestuurd naar het parket-generaal van het openbaar ministerie. Het College van procureurs-generaal beoordeelt het verzoek om schadevergoeding op grond van het civiele recht en toepasselijke jurisprudentie. Indien hiertoe aanleiding bestaat, kent het College de verzoeker een schadevergoeding toe. Indien de verzoeker het niet eens is met de afwijzing of de hoogte van het hem aangeboden bedrag, kan hij de Staat dagvaarden in een civiele procedure bij de rechtbank. Voor het onterecht ondergaan van vervangende hechtenis tengevolge van het niet voldoen aan de voorgestelde vrijheidsbeperkende maatregel, zal hetzelfde gelden.

5.3 Veroordeling bij verstek

Voor het ingaan van de maatregel is noodzakelijk dat de veroordeelde op de hoogte is of had kunnen zijn van het vonnis. Als de verdachte aanwezig is op de zitting, kan de maatregel onmiddellijk ingaan, anders na betekening van het verstekvonnis aan de veroordeelde. In het wetsvoorstel wordt daartoe artikel 38v Sr toegevoegd aan de opsomming van artikelen in artikel 366, eerste lid, Sv. Op grond van artikel 366 Sv moet de officier van justitie in het geval dat de rechter de vrijheidsbeperkende maatregel van dit wetsvoorstel bij verstek oplegt, deze beslissing zo spoedig mogelijk aan de veroordeelde betekenen. Deze mededeling is echter niet nodig indien de dagvaarding in persoon is betekend, of de verdachte op de terechtzitting aanwezig is geweest, of de verdachte anderszins tevoren bekend was met de dag van de terechtzitting (artikel 366, tweede lid, Sv). De betrokken persoon kan in het hoger beroep tegen zijn veroordeling opkomen tegen de opgelegde maatregel. Hiermee wordt een afgewogen en verantwoorde regeling geboden ter versterking van de effectiviteit van de zelfstandige maatregel.

6. Verhouding van de maatregel tot andere gedragsbeïnvloedende interventies

6.1 Gedragsbeïnvloedende interventies na de berechting

Het strafrecht kent reeds een aantal andere gedragsbeïnvloedende interventies, zowel voor, als na de berechting. Na de berechting gaat het met name om het opleggen van (bijzondere) voorwaarden bij voorwaardelijke veroordeling (artikel 14c Sr) en bij voorwaardelijke invrijheidstelling (artikel 15 Sr). Binnen die kaders kunnen gebieds- en contactverboden als bijzondere voorwaarden worden opgelegd. De regering bevordert de toepassing van bijzondere voorwaarden in het kader van de persoonsgerichte aanpak.

Hierbij wordt ingezet op gedragsverandering bij veroordeelden. Veel veroordeelden zitten korter dan twee maanden in detentie. Dit is te kort om een gedragsverandering te bereiken. Een voorwaardelijke straf biedt daarvoor, door de proeftijd van enkele jaren, meer ruimte. Van de maatregelen ter bevordering van de toepassing van bijzondere voorwaarden maakt ook deel uit een wijziging van de wettelijke regeling van de voorwaardelijke veroordeling. Met die wetwijziging wordt onder meer de wettelijke verankering van de bijzondere voorwaarden uitgebreid door een lijst met mogelijke bijzondere voorwaarden vast te leggen, en wordt een mogelijkheid gecreëerd voor snel ingrijpen indien de voorwaarden niet worden nageleefd. Het desbetreffende wetsvoorstel ligt thans voor advies bij de Raad van State.

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt het instrumentarium van de rechter gecompleteerd, doordat de rechter zich voor het opleggen van een vrijheidsbeperkende sanctie door middel van een gebieds- of contactverbod, niet langer hoeft te beperken tot het kader van de voorwaardelijke veroordeling. Zoals aangegeven, wordt met de toepassing van bijzondere voorwaarden in het kader van de voorwaardelijke bestraffing beoogd om tot gedragsverandering, dat wil zeggen doorbreking van criminele gedragspatronen, te komen. De proeftijd van enkele jaren biedt daarvoor de gelegenheid. Dit veronderstelt wel dat er sprake is van ernstiger strafbare feiten, die de toepassing van bijzondere voorwaarden gericht op gedragverandering, gedurende langere tijd rechtvaardigen. Bij toepassing van de voorwaardelijke strafmodaliteiten dient de zwaarte van de interventie in verhouding te staan tot de voorwaardelijke straf en daarmee tot de ernst van het feit, hetgeen de mogelijkheden bij lichtere strafbare feiten beperkt. Alleen indien de strafdreiging zwaar genoeg is, is er een prikkel voor de veroordeelde om de voorwaarde na te leven. Om die reden komt een rechter bij de berechting van minder ernstige feiten, die overigens wel veel overlast kunnen veroorzaken, aan de toepassing van bijzondere voorwaarden in het kader van een voorwaardelijke straf niet altijd toe. In deze gevallen kan hij kiezen voor het gebieds- of contactverbod als zelfstandige maatregel. Ook kan de rechter kiezen voor een gebieds- of contactverbod als blijkt dat de omstandigheden waaronder het strafbare feit is begaan, zeer situationeel zijn bepaald en direct van invloed zijn op de leefomgeving van de burger. Hierbij kan worden gedacht aan herhaalde vernielingen in een winkelcentrum, waardoor veel onrust in de wijk is ontstaan, of herhaalde vernielingen door voetbalvandalen. Het gebieds- of contactverbod als zelfstandige maatregel is hiermee een nuttig instrument om het gedrag van de betrokkene direct te beïnvloeden, hetgeen van belang kan zijn bij een probleemgerichte wijkaanpak.

6.2 Gedragsbeïnvloedende interventies voorafgaand aan de berechting

Ter voorkoming van herhaling van strafbare feiten kent het strafrecht ook reeds verschillende mogelijkheden om voorafgaand aan de berechting aan personen een vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen. In deze fase kan een gebieds- of contactverbod vormgegeven worden als voorwaarden bij een schorsing van de voorlopige hechtenis (artikel 80 Sv). Dit wordt in de praktijk ook toegepast. De rechter beslist over de schorsing en de te stellen voorwaarden. Dit kan alleen worden toegepast in het geval van een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten en waarin gronden voor voorlopige hechtenis aanwezig zijn.

In gevallen waarin sprake is van verdenking van strafbare feiten waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten, dan wel indien er geen gronden voor voorlopige hechtenis aanwezig zijn kan, indien het wetsvoorstel bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Kamerstukken 31 467) tot wet wordt verheven, gebruik worden gemaakt van de bevoegdheid van de officier van justitie om in de periode voorafgaand aan de afdoening door de rechter een gedragsaanwijzing te geven. De gevallen waarin de officier van justitie op grond van het voorgestelde artikel 509hh, eerste lid, Sv een gedragsaanwijzing kan geven, zijn dezelfde als de gevallen waarin volgens het voorgestelde artikel 38v Sv de rechter de maatregel kan opleggen. Deze zijn in paragraaf 2 toegelicht.

In de Wet OM-afdoening (Stb. 2006, 330) heeft de officier van justitie de bevoegdheid in de strafbeschikking aanwijzingen op te nemen waar de verdachte aan moet voldoen. Deze aanwijzingen kunnen onder meer inhouden aanwijzingen, het gedrag van de verdachte betreffend (artikel 257a, derde lid, onder e, Sv). Ook in dat kader kunnen maatregelen worden opgelegd die vergelijkbaar zijn met de maatregelen die in het hiervoor genoemde wetsvoorstel worden voorgesteld, echter alleen met instemming van de verdachte (artikel 257c, eerste lid, Sv). Binnen de gefaseerde invoer van de Wet OM-afdoening wordt thans nog geen gebruik gemaakt van de bevoegdheid van de officier van justitie om gedragsaanwijzingen te geven.

De bevoegdheid van de rechter tot het geven van een bevel tot handhaving van de openbare orde als neergelegd in de artikelen 540 e.v. Sv, biedt eveneens mogelijkheden om vooruitlopend op de afdoening door de strafrechter een maatregel te treffen. Deze maatregel beperkt zich tot bevelen tot handhaving van de openbare orde en kan enkel worden toegepast in geval van heterdaad. Ook kan aan de verdachte alleen een bevel worden gegeven nadat deze zich bereid heeft verklaard tot naleving daarvan. In de praktijk worden deze bepalingen niet (meer) toegepast.

7. Veiligheidshuis en dossiervorming

Het landelijk dekkende netwerk van Veiligheidshuizen kan een belangrijke rol spelen bij het effectueren van een vrijheidsbeperkende maatregel. Alle bij de lokale veiligheid betrokken partijen, zoals politie, openbaar ministerie, gemeenten, jeugdzorg, reclassering en Raad voor de Kinderbescherming, kunnen in een Veiligheidshuis gestructureerd op lokaal niveau relevante informatie uitwisselen en afspraken maken over de aanpak in individuele gevallen. Door de afstemming in het Veiligheidshuis kan een volledig dossier ontstaan op basis waarvan de rechter inzicht krijgt in de situatie van de verdachte en de omstandigheden in de wijk. Dat door de sturing op de casusoverleggen en het genereren van de benodigde managementinformatie in de Veiligheidshuizen de effectiviteit van de strafoplegging wordt bevorderd, blijkt onder meer uit effectieve maatwerktrajecten die veelplegers vanuit het Veiligheidshuis hebben gekregen (Tweede voortgangsrapportage project Veiligheid begint bij Voorkomen, d.d. 30 oktober 2009).

Bij een gebiedsgebonden aanpak van strafbare feiten is het van belang dat zaken kunnen worden voorgelegd aan een rechter die goed bekend is met de problemen in de wijk en zodoende zo goed mogelijk rekening kan houden met de omstandigheden van het geval. Een gezaghebbende rechtspraak is gebaat bij een rechter die kennis heeft van en inzicht in specifieke wijkproblematiek. Dit betekent niet dat de rechter in de wijk zitting houdt. Door goede dossiervoorbereiding, veelal tot stand gekomen in Veiligheidshuizen, kan de rechter goed worden geïnformeerd over de problemen in de wijk ten behoeve van zijn oordeel in de strafzaak. Daarnaast wordt van een rechter eigen kennis en inzicht in specifieke wijkproblematiek verwacht.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

Artikel 38v Sr

Het doel van de maatregel uit dit artikel is de maatschappij te beveiligen tegen de dader door nieuwe strafbare feiten te voorkomen. De rechter kan voor dit doel drie verplichtingen opleggen. Dit is toegelicht in paragraaf 3. Het betreft:

- een gebiedsverbod, een verplichting zich te houden aan een verbod om zich te bevinden in of in de omgeving van een of meer bepaalde gebouwen of gebieden;
- een contactverbod: een verplichting zich te houden aan een verbod om contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen en instellingen;

- een meldplicht: een verplichting zich periodiek of op bepaalde tijdstippen te melden bij een opsporingsambtenaar.

Een maatregel kan uit een van deze verplichtingen bestaan. Het is echter ook mogelijk in één maatregel verschillende soorten verplichtingen te combineren. De maatregel kan eveneens in combinatie met een hoofdstraf of een andere maatregel worden opgelegd. Dit kan bijdragen aan een maatregel die zoveel mogelijk is toegesneden op de concrete situatie. Naarmate de maatregel meer beperkingen oplegt aan de veroordeelde, worden aan de motivering zwaardere eisen gesteld, met name voor wat betreft de proportionaliteit van de maatregel. Naast een combinatie van verschillende verplichtingen, kunnen het gebiedsverbod en het contactverbod betrekking hebben op verschillende gebieden respectievelijk personen. De inhoud en reikwijdte van de verplichtingen zal zo exact mogelijk moeten worden omschreven in het vonnis van de rechter.

De rechter kan deze verplichtingen in verschillende gevallen opleggen. Dit is toegelicht in paragraaf 2. Ook indien de verdachte geen straf krijgt, maar het strafbare feit wel aan de verdachte kan worden toegerekend, kan de rechter de maatregel in het voorgestelde artikel 38v opleggen.

Voor de formulering van de verplichtingen en de gevallen waarin deze kunnen worden opgelegd, is in artikel 38v Sr aangesloten bij de formulering van de gedragsaanwijzingen die de officier van justitie kan geven in het voorgestelde artikel 509hh Sv van het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Kamerstukken 31 467). De in 38v, derde lid, Sr, voorgestelde maximale termijn waarvoor de maatregel kan worden opgelegd is twee jaar. Deze termijn sluit aan bij de maximale duur van de ISD-maatregel (artikel 38n Sr). Deze volle duur van de maatregel jaar kan passend zijn in geval van bijvoorbeeld voetbalvandalisme, waarmee personen zich soms jaren achtereen inlaten.

De rechter kan het moment bepalen waarop de maatregel ingaat. De maatregel kan dus ook onmiddellijk uitvoerbaar worden verklaard. In het bepaalde in het voorgestelde artikel 38v, vierde lid, Sr, wordt dus afgeweken van de schorsende werking die rechtsmiddelen zoals het instellen van hoger beroep normaal hebben (artikel 557 Sv). Deze afwijking geldt niet voor een eventueel tegelijk met de vrijheidsbeperkende maatregel opgelegde andere maatregel of straf zoals een geldboete. Deze zijn niet voor directe tenuitvoerlegging vatbaar. Op de onmiddellijke uitvoerbaarheid van de maatregel is in paragraaf 5.2.1 nader ingegaan.

Artikel 38w Sr

Uit het voorgestelde artikel 38w Sr, vloeit voort dat de rechter in het vonnis bepaalt dat vervangende hechtenis wordt toegepast in het geval de maatregel niet wordt nageleefd. De rechter bepaalt hoeveel vervangende hechtenis per keer dat de verplichting uit de maatregel niet wordt nageleefd ten uitvoer kan worden gelegd. De vervangende hechtenis belooft per keer minimaal drie dagen. De rechter kan hierbij bepalen dat de vervangende hechtenis oploopt bij herhaalde overtreding van de opgelegde maatregel. In totaal wordt ten hoogste zes maanden vervangende hechtenis ten uitvoer gelegd. Deze termijn wijkt niet af van bestaande termijnen voor vervangende hechtenis bij bestaande sancties in het Wetboek van Strafrecht (artikelen 22d, 24c en 77l Sr). De aard van de in de maatregel op te leggen verplichtingen brengt verder met zich mee dat de maatregel nog kan voortduren na de vervangende hechtenis (zie nader paragraaf 4.3).

Artikel 38x Sr

In afwijking van de gangbare procedure voor de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis (artikel 22g Sr), wordt in het voorgestelde artikel 38x Sr is, een procedure gekozen naar analogie van artikel 15h Sr. Bepaald wordt dat het openbaar ministerie toezicht op de naleving van de maatregel verricht. Indien naar het oordeel van het openbaar ministerie niet aan de maatregel wordt voldaan, kan de aanhouding van de veroordeelde worden bevolen. Het openbaar ministerie vordert in dit geval onverwijld de tenuitvoerlegging van vervangende hechtenis bij de rechter-commissaris. De rechter-commissaris oordeelt binnen 72 uur nadat de veroordeelde is aangehouden over deze vordering. Gedurende deze periode wordt de veroordeelde niet in vrijheid gesteld. De rechter-commissaris hoort de veroordeelde. De veroordeelde kan hierbij worden bijgestaan door een raadsman (artikel 40 Sv). Indien de veroordeelde het Nederlands onvoldoende machtig is, kan de rechter-commissaris een tolk benoemen (artikel 191 Sv). Indien de rechter-commissaris de vordering toewijst, beveelt hij de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis die is bepaald in het vonnis van de rechter waarin de maatregel is opgelegd. De veroordeelde wordt schriftelijk van de beslissing van de rechter-commissaris in kennis gesteld.

Artikel 77h Sr

Binnen de bijzondere bepalingen voor jeugdige personen is artikel 77h, vierde lid, aangevuld met het gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht. De voorgestelde vrijheidsbeperkende maatregel kan ook voor jeugdigen een passende maatregel zijn. Analoot aan de schadevergoedingsmaatregel van artikel 36f zijn in de artikelen 77a e.v. geen aanvullende of afwijkende bepalingen voor jeugdigen opgenomen. De strafrechter kan bij het formuleren van de maatregel, daaronder begrepen het vaststellen van de duur van de vervangende hechtenis, rekening houden met de jeugdige leeftijd van de verdachte.

Artikel II

Door artikel 38v toe te voegen aan de opsomming van artikelen in artikel 366, eerste lid, Sv wordt bereikt dat in het geval de vrijheidsbeperkende maatregel door de rechter bij verstek wordt opgelegd, de officier van justitie deze beslissing zo spoedig mogelijk aan de verdachte betekent. Voor het ingaan van de maatregel is noodzakelijk dat de veroordeelde op de hoogte is of had kunnen zijn van het vonnis (paragraaf 5.3).

Met de voorgestelde wijziging van artikel 509hh Sv (opgenomen in het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast, Kamerstukken 31 467) wordt verhelderd dat ook in geval van ernstig belastend gedrag van de verdachte jegens een enkel persoon de officier van justitie een gedragsaanwijzing kan geven. De categorieën strafbare feiten waarvoor door de rechter op grond van artikel 38v Sr een vrijheidsbeperkende maatregel kan worden opgelegd en door de officier van justitie op grond van artikel 509hh Sv een gedragsaanwijzing kan worden gegeven, zijn door deze wijziging eensluidend.

Door het gebiedsverbod, contactverbod en de meldplicht toe te voegen aan artikel 558, derde lid, Sv, wordt het mogelijk dat ook in geval van deze vrijheidsbeperkende maatregelen gratie verzocht en verleend kan worden. De mogelijkheid gratie te verlenen van deze vrijheidsbeperkende maatregelen komt tegemoet aan situaties waarin binnen de twee jaar die de maatregel maximaal kan duren door nieuwe omstandigheden het wenselijk geacht wordt de vrijheidsbeperking voor de rest van de duur van de opgelegde maatregel verminderd of niet meer te laten gelden.

De Minister van Justitie,